

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 407

Jabłko niezgody. Regionalne wyzwania współczesnej gospodarki światowej

Redaktorzy naukowci
Bogusława Drelich-Skulska
Małgorzata Domiter
Wawrzyniec Michalczyk

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2015

Redakcja wydawnicza: Jadwiga Marcinek
Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz
Korekta: Barbara Cibis
Łamanie: Beata Mazur
Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2015

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-544-5

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
53-345 Wrocław, ul. Komandorska 118/120
tel./fax 71 36 80 602; e-mail: econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp.....	9

Część 1. Europa w obliczu wyzwań współczesnej gospodarki światowej

---

Jerzy Rymarczyk: Unia bankowa – zabezpieczenie przed kryzysami?.....	13
Maciej Walkowski: Założenia, cele i kontrowersje związane z planowaną realizacją europejskiej inicjatywy pobudzenia inwestycji strategicznych, zwanej Planem Junckera.....	23
Edward Molendowski, Łukasz Klimczak: Porozumienie CEFTA-2006 – jego znaczenie dla rozwoju handlu wzajemnego krajów Bałkanów Zachodnich.....	39
Jowita Świerczyńska: Współpraca celna w obszarze bezpieczeństwa i ochrony unijnego rynku.....	51
Magdalena Nawrot: Analiza realizacji kryteriów konwergencji przez Słowację w latach 2004-2014. Wnioski dla Polski.....	64
Franciszek Adamczuk: Przestrzenne i organizacyjne aspekty rozwoju pogranicza polsko-czeskiego.....	76
Magdalena Rosińska-Bukowska: Rola korporacji transnarodowych w procesie budowania wspólnego stanowiska państw UE wobec Rosji.....	86
Rafał Szymanowski: Niemcy jako koordynowana gospodarka rynkowa. Wymiary transformacji i perspektywy rozwoju.....	98
Magdalena Ziętek: Ważniejsze determinanty rozwoju eurologistyki w euroregionach.....	109
Magdalena Rosińska-Bukowska, Ewa Klima: Audyt miejski – znaczenie dla rozwoju miast w Unii Europejskiej.....	120
Marzena Anna Weresa: Rozwój technologicznych systemów innowacji w gospodarce światowej na przykładzie technologii informacyjno-telekomunikacyjnych (ICT).....	132

Część 2. Dylematy rozwoju gospodarczego w Azji

Sebastian Bobowski: Megaregionalne projekty handlowe TPP i RCEP w budowie. W co gra Japonia przy dwóch stołach negocjacyjnych?.....	147
Paweł Pasierbiak: Preferencyjne porozumienia handlowe w zagranicznej polityce ekonomicznej Japonii.....	159

Bogusława Drelich-Skulska: Zróżnicowanie polityki klastrowej w krajach azjatyckich na przykładzie Japonii i Indii	169
Szymon Mazurek: Wsparcie eksportowe klastrów ICT w Indiach.....	182
Anna Wróbel: Multilateralizm <i>versus</i> bilateralizm w polityce handlowej Chin.....	192
Zbigniew Wiktor: Gospodarka i polityka Chin w latach 2013-2014.....	202
Marta Ostrowska: Chiński vs. indyjski model rozwoju – efekty i bariery.....	215
Kazimierz Starzyk: Pozaeuropejskie gospodarki odporne transformacji rynkowej. Przypadek Korei Północnej.....	227
Małgorzata Barbara Fronczek: Zmiana pozycji rozwijających się krajów Azji Wschodniej w międzynarodowym handlu nowoczesnymi produktami	240
Przemysław Skulski: Pozycja państw Bliskiego Wschodu na międzynarodowym rynku broni na początku XXI wieku	252

Część 3. Pozycja Polski wobec regionalnych wyzwań rozwoju gospodarczego

---

Wawrzyniec Michalczyk: Znaczenie wymiany wewnątrzgałęziowej w polskim handlu zagranicznym w latach 2009-2013 na tle wybranych krajów Unii Europejskiej.....	269
Bartosz Michalski: Konsekwencje członkostwa w Unii Europejskiej dla polsko-niemieckiej wymiany handlowej dobrami <i>mid-tech</i> i <i>high-tech</i>	284
Joanna Michalczyk: Wpływ powiązań regionalnych i globalnych na sytuację w polskim handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi.....	298
Anna Odrobina: Polska jako lokalizacja działalności badawczo-rozwojowej korporacji transnarodowych	316
Karolina Pawlak: Polsko-rosyjski handel produktami rolno-spożywczymi po akcesji Polski do Unii Europejskiej.....	327
Marek Wróblewski: Instrumenty wsparcia eksportu polskich przedsiębiorstw – aktualne tendencje i problemy	341
Agnieszka Majka: Taksonomiczna analiza zróżnicowania poziomu życia w Polsce.....	354
Patrycja Krawczyk: Szanse i zagrożenia dla jednostek samorządu terytorialnego w Polsce w kontekście nowej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020.....	364
Zbigniew Bentyn: Przemiany uwarunkowań logistycznych w Polsce jako efekt integracji z krajami Unii Europejskiej.....	375

Summaries

Part 1. Europe in the face of modern global economy challenges

---

Jerzy Rymarczyk: Banking union – protection against crisis?.....	13
Maciej Walkowski: Assumptions, goals and controversies associated with the planned implementation of a European initiative to stimulate strategic investments known as the Juncker Plan.....	23
Edward Molendowski, Łukasz Klimczak: Central European Free Trade Agreement CEFTA-2006 – its importance for the development of mutual trade of the Western Balkans countries.....	39
Jowita Świerczyńska: Customs cooperation in the area of security and protection of the EU market	51
Magdalena Nawrot: Analysis of convergence criteria fulfillment by Slovakia in the period 2004-2014. Lessons for Poland	64
Franciszek Adamczuk: Spatial and organizational aspects of the Polish-Czech borderland development	76
Magdalena Rosińska-Bukowska: The role of transnational corporations in the process of building the EU common position to Russia.....	86
Rafał Szymanowski: Germany as a coordinated market economy. Dimensions of change and prospects for the future.....	98
Magdalena Ziętek: Significant determinants of the development of the Eurologistics in Euroregions.....	109
Magdalena Rosińska-Bukowska, Ewa Klima: Urban audit – importance for the European Union cities development.....	120
Marzenna Anna Weresa: The development of technological innovation systems in the world economy: the case if ICT.....	132

Part 2. Dilemmas of economic development of Asia

Sebastian Bobowski: Megaregional trade projects of TPP and RCEP in progress. What is the name of the Japan's game by two negotiation tables?	147
Paweł Pasierbiak: Preferential trade agreements in the foreign economic policy of Japan.....	159
Bogusława Drelich-Skulska: The diversity of cluster policy in Asian countries on the example of Japan and India.....	169
Szymon Mazurek: Export support for ICT clusters in India.....	182
Anna Wróbel: Multilateralism versus bilateralism in China's trade policy....	192
Zbigniew Wiktor: The economy and politics in China in 2013-2014	202
Marta Ostrowska: Chinese vs. Indian development model – effects and barriers.....	215

Kazimierz Starzyk: Non-European economies opposing market transformation. The case of North Korea.....	227
Małgorzata Barbara Fronczek: The change in the position of developing countries of Eastern Asia in the international trade of high-tech products.	240
Przemysław Skulski: Countries of the Middle East and their position on the international arms market at the beginning of the XXI century	252

Part 3. Position of Poland with regard to regional challenges of economic development

---

Wawrzyniec Michalczyk: The importance of intra-industry exchange in Polish foreign trade in the years 2009-2013 against the background of selected European Union member states	269
Bartosz Michalski: Consequences of the membership in the European Union for Polish-German trade in mid-tech and high-tech goods.....	284
Joanna Michalczyk: The impact of regional and global connections on the situation in Polish foreign trade of agri-food products.....	298
Anna Odrobina: Poland as a location of the R&D activities of Transnational Corporations	316
Karolina Pawlak: Polish-Russian trade in agri-food products after Poland's accession to the European Union.....	327
Marek Wróblewski: Instruments supporting export of Polish enterprises – current trends and problems.....	341
Agnieszka Majka: Taxonomic analysis of the diversity of the standard of living in Poland.....	354
Patrycja Krawczyk: Opportunities and threats to local government units in the aspect of the new financial perspective of the European Union 2014-2020	364
Zbigniew Bentyń: Changes of logistics performance in Poland as a result of integration with the European Union states.....	375

Maciej Walkowski

Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
e-mail: maciej.walkowski@amu.edu.pl

**ZAŁOŻENIA, CELE I KONTROWERSJE
ZWIĄZANE Z PLANOWANĄ REALIZACJĄ
EUROPEJSKIEJ INICJATYWY POBUDZENIA
INWESTYCJI STRATEGICZNYCH,
ZWANEJ PLANEM JUNCKERA ***

**ASSUMPTIONS, GOALS AND CONTROVERSIES
ASSOCIATED WITH THE PLANNED
IMPLEMENTATION OF A EUROPEAN INITIATIVE
TO STIMULATE STRATEGIC INVESTMENTS KNOWN
AS THE JUNCKER PLAN**

DOI: 10.15611/pn.2015.407.02

Streszczenie: Niski poziom inwestycji w UE w kolejnych latach pokryzysowych, licząc od 2008 r., ewidentnie utrudnia ożywienie gospodarcze w Europie i skuteczną walkę z bezrobociem. Przyczyną tej sytuacji jest przede wszystkim wciąż niskie zaufanie inwestorów do unijnej gospodarki, głównie związane z utrzymującym się wysokim zadłużeniem wybranych gospodarek strefy euro (grupa PIIGS) oraz niepewnością co do ich stanu i dalszych perspektyw rozwojowych. Dlatego nadrzędnym celem Komisji Europejskiej stało się skonstruowanie kompleksowego planu pozyskania zaufania inwestorów oraz znalezienia sposobu na pobudzenie inwestycji w Europie, bez konieczności dalszego zadłużania się. W związku z tym w listopadzie 2014 r. Przewodniczący Komisji J.C. Juncker zaprezentował kompleksowy program pobudzenia inwestycji w Unii Europejskiej, który w prezentowanym artykule podlega analizie, ocenie i prognozie.

Słowa kluczowe: kryzys, bezrobocie, inwestycje, pobudzenie wzrostu, zatrudnienie, innowacje.

Summary: Low level of investments in the EU in the following post-crisis years starting from 2008, clearly hinders economic recovery in Europe and effective fight against unemployment. The reason for this situation is primarily still low investor confidence in the EU economy,

---

* Artykuł opracowany w ramach grantu badawczego: „Unia Europejska wobec przyspieszonego rozwoju Chińskiej Republiki Ludowej” [The European Union and the accelerated development of the People’s Republic of China], konkurs: NCN OPUS 11 (2013-12-16), kierownik projektu: prof. zw. dr hab. Zdzisław Walenty Puślecki (Adam Mickiewicz University in Poznań, Faculty of Political Science and Journalism, Department of International Business Relations).

mainly due to the continued high indebtedness of selected euro area economies (so called PIIGS group) and the uncertainty to their status and future prospects of development. That is why the European Commission's primary objective was to design a comprehensive plan to gain the confidence of investors and to find ways to stimulate investment in Europe, without further borrowing. Therefore, in November 2014 J.C. Juncker, the President of the Commission, presented a comprehensive program to stimulate investment in the European Union, which in the present article is subject to analysis, evaluation and forecast.

Keywords: crisis, unemployment, investments, growth stimulation, employment, innovation.

1. Wstęp

W latach 2008-2009 cała gospodarka światowa z USA i UE na czele pogrzały się w głębokim kryzysie finansowym, który następnie dotknął realnej sfery gospodarczej naznaczonej stagnacją lub recesją i rosnącym bezrobociem. Z perspektywy kilku kolejnych lat wypada odnotować, że istnieje wiele dowodów na potwierdzenie tezy, że Stany Zjednoczone powoli, ale skutecznie wychodzą z kryzysu, a nowe wschodzące potęgi globalne, tj. Chiny i Indie, wróciły na ścieżkę przyspieszonego rozwoju. Z ważniejszych globalnych graczy (*global players*) jedynie Unia Europejska (nie licząc Brazylii) nadal tkwi w wyraźnej stagnacji gospodarczej. W Europie po kilkunastu na latach, jak się okazuje, raczej bezrefleksyjnej wiary sukces gospodarki opartej głównie na usługach wiedzochłonnych (KIS) decydenci polityczni, zarówno na poziomie państw członkowskich, jak i instytucji wspólnotowych pod hasłem reindustrializacji postanowili wrócić do idei rozwoju przemysłu. Do połowy roku 2014 wyraźnymi przejawami zmiany tej strategii stała się realizacja takich programów, jak: „Small Business Act”, JASPERS (Joint Assistance to Support Projects in European Regions), JEREMIE (Joint European Resources for Micro to Medium Enterprise), jego uzupełnienia JASMINE (Joint Action to Support Micro-Finance Institutions in Europe) oraz JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas) (szerzej: [Komunikat... 2008; Żbik 2015]).

W listopadzie 2014 r. Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) opublikowała kompleksowy raport na temat perspektyw rozwoju globalnej gospodarki, ostrzegając w nim, że strefie euro grozi długotrwała stagnacja, która miałaby bardzo niekorzystny wpływ na całą gospodarkę światową. Autorzy dokumentu ostrzegają, że długotrwała stagnacja w strefie euro „może pociągnąć w dół światowy wzrost i spowodować efekt domina w innych gospodarkach poprzez takie powiązania z nimi, jak finanse i wymiana handlowa”. Dokument głosi, że wzrost gospodarczy w strefie euro jest zdecydowanie za słaby i istnieje poważne ryzyko, że – o ile nie wzrośnie popyt – region wpadnie w trwałą stagnację. „Gospodarka światowa rozwija się powoli, a wskaźniki wymiany handlowej i inwestycji utrzymują się na poziomie poniżej średniej, zarówno w gospodarkach zaawansowanych, jak i na wschodzących rynkach” – konstatuje OECD. Raport przewiduje co prawda niewiel-

kie globalne przyspieszenie wzrostu gospodarczego w roku 2015, ale przy wyraźnych różnicach między poszczególnymi regionami. Najwyższa dynamika rozwoju spodziewana jest w USA (3,1% w roku 2015 i 3,0% w 2016). Spowolnić ma natomiast wzrost gospodarczy w Chinach, który w 2015 r. wyniesie 7,1%, a rok później 6,9%. Według OECD wzrost gospodarczy w strefie euro w roku 2015 zwiększy się zaledwie do 1,1%, a w 2016 do 1,7%. Również prognozy Fed, banku centralnego Stanów Zjednoczonych, oraz prestiżowego waszyngtońskiego think tanku Brookings Institution zawierają ewidentnie pesymistyczne prognozy dla Europy. Niepokój tych instytucji budzi nie tylko perspektywa rozwojowa całej strefy euro, ale też ewentualne spowolnienie największej gospodarki w Europie, czyli gospodarki Niemiec [Macierewicz 2015; The Investment Plan... 2015; *Strefie euro grozi...* 2014; *OECD: stagnacja...* 2014; Mann 2014].

We wrześniu 2014 r. podobnie pesymistyczne rekomendacje dla strefy euro jak OECD opracował Międzynarodowy Fundusz Walutowy i Bank Światowy. MFW w raporcie z 2014 r. *World Economic Outlook Legacies, Clouds, Uncertainties*, w 2015 r. prognozuje wzrost gospodarczy w USA na poziomie 3,1%, w Chinach na poziomie 7,1%, a w strefie euro na poziomie zaledwie 1,3%. Instytucje te zaangażowały zarazem do europejskich przywódców politycznych – zarówno na poziomie państw, jak i instytucji wspólnotowych – o pilne decyzje w sprawie pobudzenia w Europie dużych inwestycji infrastrukturalnych. Zwróciły się też do Europejskiego Banku Centralnego (EBC) o niestandardowe metody ożywienia gospodarki europejskiej, co zresztą się dokonało, gdy w styczniu 2015 r. ECB podjął decyzję o interwencjonistycznej polityce monetarnej (Quantitative Easing, QE), czyli luzowaniu ilościowym. Działanie to polegało na kontrolowanym dodruku euro, czyli skupie przez ECB obligacji rządowych państw członkowskich. Wartość programu to 1,1 bln euro, czyli ok. 60 mld euro miesięcznie, służące celowemu osłabieniu euro i podniesieniu w ten sposób konkurencyjności międzynarodowej produkcji europejskiej [*World Economic Outlook...* 2014].

2. Szczegółowe założenia i cele Planu Junckera

Pierwszym ambitnym i kompleksowym programem nowej Komisji Europejskiej pod przewodnictwem Jeana-Claude'a Junckera w omawianej materii stało się utworzenie specjalnego funduszu na rzecz pobudzenia inwestycji publiczno-prywatnych pod nazwą European Fund for Strategic Investment (EFSI) [*An Investment Plan for Europe* 2015]. W listopadzie 2014 r. Juncker zaprezentował kompleksowy program pobudzenia inwestycji w Unii Europejskiej. Słaby poziom inwestycji w kolejnych latach pokryzysowych ewidentnie utrudnia bowiem ożywienie gospodarcze w Europie i skuteczną walkę z bezrobociem. O ile jednak według Eurostatu, PKB i prywatna konsumpcja w drugim kwartale 2014 r. osiągnęły poziom z roku 2007, czyli sprzed globalnego kryzysu finansowego i gospodarczego, o tyle inwestycje były aż o 15% (430 mld euro) mniejsze niż we wspomnianym roku 2007. Przyczyną tej sy-

tuacji jest przede wszystkim wciąż niskie zaufanie inwestorów do unijnej gospodarki, głównie związane z utrzymującym się wysokim zadłużeniem wybranych gospodarek strefy euro (grupa PIIGS) oraz niepewnością co do ich stanu i dalszych perspektyw rozwojowych. Dlatego też nadrzędnym celem Komisji stało się skonstruowanie kompleksowego planu pozyskania zaufania inwestorów oraz znalezienia sposobu na pobudzenie inwestycji w Europie, bez konieczności dalszego zadłużania się. Realizacji pomysłu służyć ma Europejski Fundusz Inwestycji Strategicznych (EFIS), posiadający gwarancje z budżetu europejskiego oraz środki pochodzące z Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI). Fundusz mając do dyspozycji 21 mld euro (w tym 16 mld euro w formie gwarancji budżetowych i 5 mld z EBI), w latach 2015-2017 wygenerować ma przychody rzędu minimum 315 mld euro. Będą to długoterminowe inwestycje sektora prywatnego o wartości 240 mld euro oraz inwestycje małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) na kwotę 75 mld euro. Efekt mnożnikowy obliczono więc na poziomie 1:15, czyli każde 1 euro zapewnione przez fundusz ma wygenerować dodatkowe inwestycje o wartości 15 euro. Środki z EFIS bezpośrednio inwestowane byłyby w wybrane strategiczne projekty infrastrukturalne, ze szczególnym uwzględnieniem energii, transportu i technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz obronności. Według szacunków Komisji Europejskiej proponowane środki w ujęciu łącznym mogłyby przynieść wzrost unijnego PKB o 330-410 mld euro w trzech najbliższych latach i umożliwić stworzenie nawet 1,3 mln nowych miejsc pracy. W opinii Komisji, Europa pilnie potrzebuje nowego planu inwestycyjnego, pobudzającego zarówno podażową, jak i popytową stronę gospodarki. Z założenia ma się on przyczynić do wzrostu zaufania do ogólnego otoczenia gospodarczego w Europie, przewidywalności i przejrzystości w procesie kształtowania polityki i ram regulacyjnych oraz efektywnego wykorzystania ograniczonych zasobów publicznych. Za istotny uznano też wzrost zaufania do potencjału gospodarczego projektów inwestycyjnych znajdujących się na etapie opracowania oraz odpowiedniej zdolności do ponoszenia ryzyka. Jean-Claude Juncker, jeszcze jako kandydat na urząd przewodniczącego Komisji Europejskiej, w lipcu 2014 r. zaproponował bowiem kompleksowy program na rzecz zatrudnienia, wzrostu, sprawiedliwości i zmian demokratycznych, będący swoistym przeglądem założeń i realizacji Strategii Europa 2020. Komisja Europejska za swoje najważniejsze zadanie uznała w nim pokryzysową odbudowę w Europie, przywrócenie zaufania europejskich obywateli do idei integracji, skoncentrowanie polityki na najistotniejszych wyzwaniach, przed którymi stoją gospodarki państw członkowskich UE i ich społeczeństwa, oraz wzmocnienie legitymacji demokratycznej Unii. Odnowiona współpraca dotyczy wszystkich państw w strefie euro i poza nią w ramach UE oraz strefy Schengen. Plan Junckera stanowi kluczowy element tej długofalowej strategii Komisji Europejskiej [Juncker 2014; *Juncker chce nowego funduszu...* 2014; *Juncker przedstawił europośtom program...* 2014].

Podsumowując, Plan Junckera składa się z trzech wzajemnie uzupełniających się elementów i w największym skrócie polega na:

- utworzeniu nowego Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFSI), z gwarancjami ze środków publicznych, który ma umożliwić uruchomienie dodatkowych inwestycji na kwotę co najmniej 315 mld euro w najbliższych trzech latach (2015-2017);
- utworzeniu wiarygodnego wykazu projektów w powiązaniu z programem pomocy, aby skierować inwestycje tam, gdzie są one najbardziej potrzebne;
- ambitnym planie działania, dzięki któremu Europa stanie się bardziej atrakcyjna jako miejsce inwestycji i który pomoże zlikwidować utrudnienia regulacyjne.

Głównym celem planu jest uruchomienie dodatkowych inwestycji publiczno-prywatnych w gospodarce realnej. Jak zaznacza Komisja, efekt planu zostanie zwielowrotniony, jeżeli przyłączy się do niego jak najwięcej zainteresowanych stron, czyli państw członkowskich, krajowych banków rozwoju, władz regionalnych i inwestorów prywatnych [*Plan inwestycyjny dla Europy* 2014].

Rys. 1. Plan inwestycyjny dla Europy

Źródło: [*Plan inwestycyjny dla Europy* 2014].

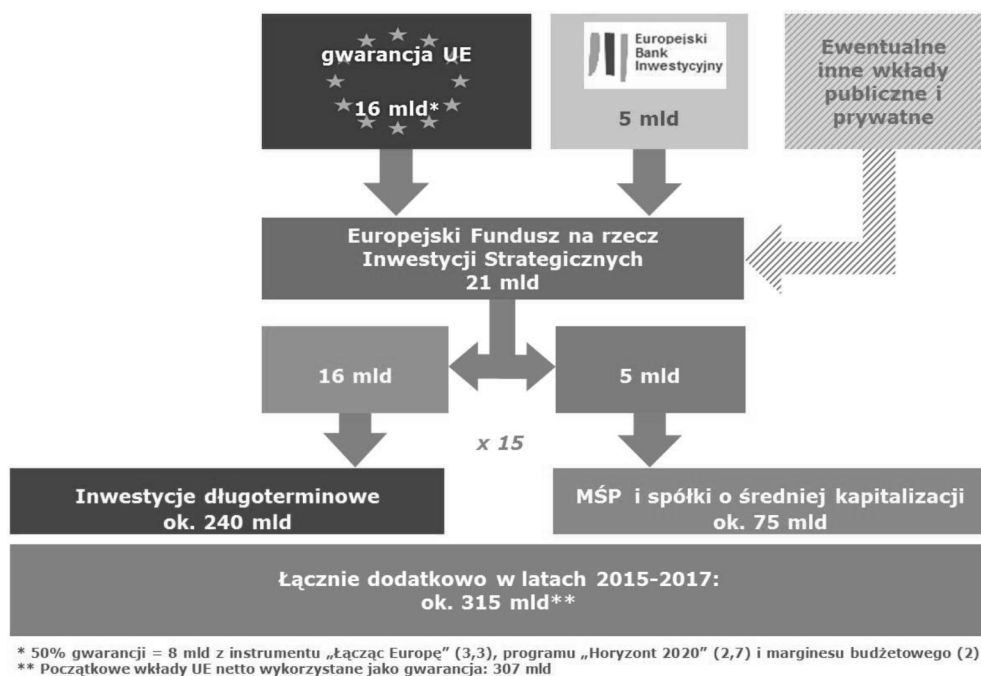
Plan Junckera umożliwić ma osiągnięcie trzech powiązanych z sobą celów, jakimi są:

- odwrócenie spadkowych tendencji inwestycyjnych oraz zapewnienie dodatkowych impulsów do tworzenia miejsc pracy i ożywienia gospodarczego, bez obciążeń dla krajowych finansów publicznych lub tworzenia nowego zadłużenia;
- podjęcie decydujących działań w kierunku zaspokajania długoterminowych potrzeb europejskiej gospodarki oraz zwiększenia jej konkurencyjności;
- wzmocnienie europejskiego wymiaru kapitału ludzkiego, zdolności produkcyjnej, wiedzy i infrastruktury fizycznej, ze szczególnym naciskiem na połączenia

międzysystemowe o istotnym znaczeniu dla Jednolitego Rynku [*Plan inwestycyjny dla Europy 2014*].

Pierwszym elementem planu jest uruchomienie dodatkowych inwestycji na wspomnianą kwotę co najmniej 315 mld euro w ciągu najbliższych trzech lat. W tym celu na poziomie UE utworzony zostanie nowy Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych, zapewniający wsparcie na pokrycie ryzyka dla długoterminowych inwestycji i większy dostęp do finansowania MSP oraz spółek o średniej kapitalizacji. Fundusz powstanie w ramach grupy EBI i w porównaniu z istniejącymi strukturami będzie miał odmienny profil ryzyka, ukierunkowany na projekty o wyższej wartości społecznej i gospodarczej. Uzupełni projekty obecnie finansowane przez EBI lub w oparciu o istniejące programy UE. W celu utworzenia funduszu zostanie ustanowiona gwarancja budżetowa w wysokości 16 mld euro. EBI zaangażuje dodatkowe środki w kwocie 5 mld euro. Państwa członkowskie będą miały możliwość wniesienia dodatkowego wkładu do funduszu w formie kapitału, bezpośrednio lub za pośrednictwem swoich krajowych banków rozwoju lub podobnych instytucji.

Gwarancja UE będzie zabezpieczona istniejącymi środkami finansowymi UE z budżetowego marginesu elastyczności, instrumentu „Łącząc Europę” oraz progra-

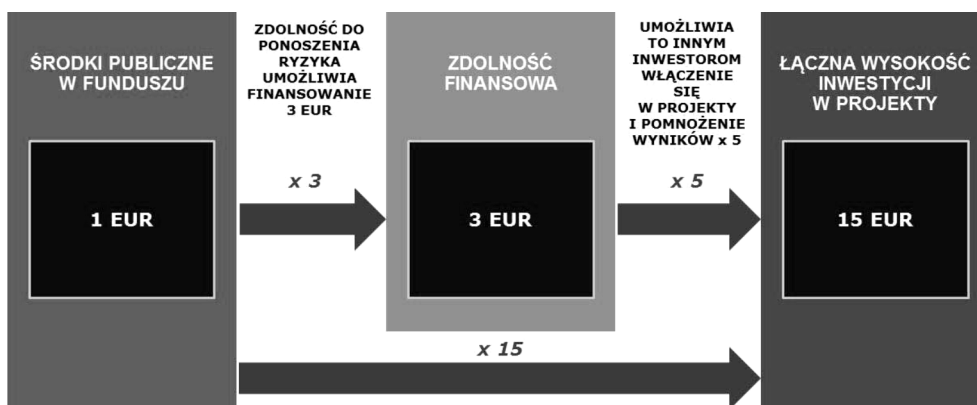

Rys. 2. Nowy Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych

Źródło: [*Plan inwestycyjny dla Europy 2014*].

mu „Horyzont 2020” (szerzej [Komisja Europejska 2014; Komisja Europejska 2015]). Wszystkie interwencje w ramach EFSI mają zostać objęte procedurami kontroli pomocy państwa. Rolą funduszu jest zapewnienie zwiększonej zdolności do ponoszenia ryzyka i uruchomienie dodatkowych inwestycji, przede wszystkich ze źródeł prywatnych (inwestycje *private equity*)¹.

Fundusz ma oferować początkową zdolność do ponoszenia ryzyka, która pozwoli mu zapewnić dodatkowe finansowanie i przyciągnąć inwestorów do wybranych inwestycyjnych projektów rozwojowych. Dla inwestycji w gospodarkę realną zapewnić ma efekt mnożnikowy na poziomie 1:15, co oznacza, że jedno euro zabezpieczone przed ryzykiem przez fundusz pozwala pozyskać kolejne 15 euro. Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych ma wspierać strategiczne inwestycje o znaczeniu europejskim, takie jak inwestycje w infrastrukturę, zwłaszcza w sieci szerokopasmowe i energetyczne, a także w infrastrukturę transportową, szczególnie w ośrodkach przemysłowych, inwestycje w kształcenie, badania i innowacje oraz w energię ze źródeł odnawialnych (OZE) i efektywność energetyczną [Plan inwestycyjny dla Europy 2014].

Rys. 3. Efekt mnożnikowy funduszu EFIS

Źródło: [Plan inwestycyjny dla Europy 2014].

Fundusz stanowić ma uzupełnienie obecnych działań na rzecz wsparcia MŚP zapoczątkowanych przez takie programy, jak COSME i „Horyzont 2020” (szerzej [Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady... 2013]). Plan inwestycyjny zaproponowany przez Komisję jest częścią kompleksowego podejścia, któremu towarzyszyć ma wzrost i tworzenie nowych miejsc pracy w Europie, łącząc reformy strukturalne nadzorowane semestrem europejskim i odpowiedzialność fiskalną

¹ Listę działających w Europie funduszy tego typu oraz wszystkie niezbędne informacje na temat profilu ich działania znaleźć można na stronie European Private Equity and Venture Capital Association [http://www.evca.eu; http://www.Private-Equity.com.pl].

państw członkowskich w ramach paktu fiskalnego (*fiscal compact*), dając wyraźny impuls do inwestycji².

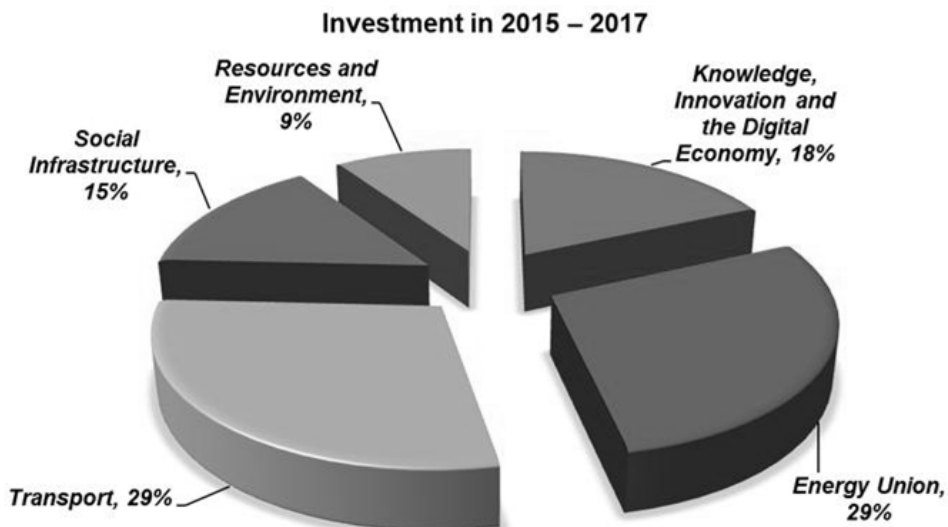
Drugi element planu polega na utworzeniu wiarygodnego wykazu projektów finansowanych w jego ramach. W opinii KE dla wielu zainteresowanych podmiotów główny problem nie polega na braku środków finansowych, ale właśnie na poczuciu braku obiecujących projektów. W celu ich wygenerowania powstała specjalna grupa zadaniowa ds. inwestycji, tzw. Task Force, która stworzyła wykaz projektów inwestycyjnych o znaczeniu europejskim. Unijna grupa zadaniowa w grudniu 2014 r. opublikowała sprawozdanie, w którym wykazano istnienie znacznego potencjału dla inwestycji w Europie. Określono w nim ok. 2 tys. projektów w całej Europie o wartości potencjalnych inwestycji wynoszącej ok. 1,3 bln euro. W ramach tej kwoty ciągu nachodzących trzech lat mogłyby zostać zrealizowane projekty o łącznej wartości ponad 500 mld euro. Grupa zadaniowa skoncentrowała się na projektach w najważniejszych obszarach wspierających wzrost gospodarczy: wiedzy, innowacyjności i gospodarce cyfrowej, unii energetycznej, infrastrukturze transportowej, infrastrukturze socjalnej oraz zasobach naturalnych i środowisku [*Ofensywa inwestycyjna dla Europy...* 2014; *Special Task Force (Member States, Commission, Eib) on Investment in the EU 2015*].

Rysunek 4 ilustruje orientacyjny podział sektorowy potencjalnych inwestycji zidentyfikowanych przez członków Task Force na lata 2015-2017. Najwięcej potencjalnie realizowanych przedsięwzięć dotyczyć będzie transportu i unii energetycznej, następnie wiedzy, edukacji gospodarki cyfrowej, infrastruktury społecznej i, jako ostatni element, zasobów naturalnych i środowiska.

Trzecim elementem planu jest zapewnienie większej przewidywalności, jasności i prostoty przepisów, usunięcie barier biurokratycznych dla inwestycji w Europie oraz dalsze wzmocnienie Jednolitego Rynku poprzez stworzenie optymalnych warunków ramowych dla inwestycji. Zwraca się uwagę na poprawę efektywności kra-

---

² Finansowanie inwestycji w wysokości 315 mld euro ma być równoznaczne z 2% PKB UE w ciągu kolejnych trzech lat. Nadmienić wypada, że w latach 2014–2020 w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych ogólna kwota dostępna na inwestycje wyniesie 450 mld euro (630 mld euro z uwzględnieniem dofinansowania krajowego). Jednak zdaniem Komisji, zamiast tradycyjnych dotacji udzielanych z funduszy spójnościowych szczególnie skutecznym sposobem pobudzenia rozwoju jest wykorzystywanie instrumentów finansowych w formie pożyczek, udziałów kapitałowych i gwarancji. Państwa członkowskie powinny się więc zobowiązać do znaczącego (przynajmniej dwukrotnego) zwiększenia wykorzystania innowacyjnych instrumentów finansowych (*private equity/venture capital*) w najważniejszych obszarach inwestycji, takich jak: wsparcie na rzecz MŚP, efektywność energetyczna, technologie informacyjno-komunikacyjne, transport oraz wsparcie na rzecz badań i rozwoju, finansowanych w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w okresie programowania 2014-2020. W całym wymienionym okresie to nowe podejście doprowadziłoby do przeznaczenia niemal 30 mld euro na innowacyjne instrumenty finansowe, co przy bezpośrednim efekcie dźwigni przyniosłoby dodatkowe inwestycje o wartości od 40 do 70 mld euro. Dodatkowe inwestycje, które można by uruchomić w okresie 2015-2017, KE ostrożnie szacuje się na 20 mld euro.

Rys. 4. Orientacyjny podział sektorowy inwestycji realizowanych w ramach EFSI w latach 2015-2017 (Unia Energetyczna 29%; Transport 29%; Wiedza, Innowacje i Ekonomia 18%; Infrastruktura społeczna 15%; Zasoby i środowisko naturalne 9%)

Źródło: [Special Task Force (Member States, Commission, Eib) on Investment in the EU Final Task Force Report 2015].

jowych wydatków i skuteczności krajowych systemów podatkowych oraz jakości administracji publicznej na wszystkich szczeblach oraz stworzenie przejrzystego, bezpiecznego, odpowiedzialnego i odpornego na wstrząsy sektora finansowego (projekt unii bankowej). Cel ten obejmuje więc zmniejszenie zbędnego obciążenia regulacyjnego oraz poprawę warunków prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności w odniesieniu do MŚP. Wiele z przedsiębiorstw tego typu ma bowiem nadal ograniczony dostęp do finansowania, a swobodny przepływ kapitału na obszarze UE nie został jeszcze w pełni zapewniony. Docelowe utworzenie unii rynków kapitałowych ograniczyć ma rozdrobnienie rynków finansowych w UE i przyczynić się do większej różnorodności podaży finansowania. Prawdziwie jednolity rynek kapitałowy, który to pomysł wielokrotnie pojawia się w wypowiedziach J.C. Junckera, ułatwić ma obniżenie kosztów finansowania sektora MŚP. Unia rynków kapitałowych jest zatem ważnym średnio- i długoterminowym elementem omawianego planu [*Plan inwestycyjny dla Europy 2014*].

3. Opinie na temat propozycji Komisji Europejskiej zawartych w tzw. Planie Junckera

W opinii zwolenników przyjętych rozwiązań plan inwestycyjny przedstawiony pod koniec 2014 r. przez Komisję daje nadzieje na zauważalne pobudzenie gospodarcze w UE. Oczywiście, nie może dziwić fakt, że najczęściej optymizmu w tej materii wykazują jego twórcy. I tak komentując plan, przewodniczący Komisji Europejskiej J.C. Juncker podkreślił, że jeżeli Europa będzie więcej inwestować, zapewni sobie większy dobrobyt i więcej miejsc pracy [Bremner 2014]. Z kolei wiceprzewodniczący KE Jyrki Katainen, będący jednocześnie komisarzem odpowiedzialnym za zatrudnienie, wzrost, inwestycje i konkurencyjność, dodał, że UE potrzebuje nowych inwestycji i w tym celu musi pozyskać dodatkowe prywatne środki finansowe. W jego opinii każde euro ze środków publicznych zainwestowane w ramach nowego funduszu przełoży się na inwestycje o wartości ok. 15 euro, które w przeciwnym razie nie zostałyby zrealizowane. Podkreślił przy tym, że Komisja wzywa państwa członkowskie Unii oraz krajowe banki rozwoju do włączenia się w tę inicjatywę, co ma zwielokrotnić efekty działania funduszu i wywołać jeszcze bardziej znaczące pozytywne skutki dla europejskiej gospodarki. W opinii Katainena cel planu polega na „pchnięciu” prywatnych pieniędzy na wielkie projekty infrastrukturalne, m.in. sektory energetyczny, transportowy, szerokopasmowe sieci internetowe, edukację oraz badania i rozwój. Przy czym – jak zauważył – sektor prywatny nie może ponieść całego ryzyka. Jeżeli obiecane pieniądze zbierze się i wyda w UE zgodnie z planem, inwestycje przez trzy lata będą dodatkowo wzrastać o 0,7 rocznego unijnego PKB – konkludował, osobiście mocno zaangażowany w promocje planu były premier Finlandii [Bremner 2014].

W podobnym tonie wypowiadał się Prezes Europejskiego Banku Inwestycyjnego Werner Hoyer, który w jednym z wywiadów zauważył: „W Europie jest wystarczająca płynność finansowa, ale niewystarczającą ilość inwestycji. Mamy do czynienia z kryzysem zaufania do inwestycji, więc stajemy przed wyzwaniem, jakim jest powiązanie prywatnych środków inwestycyjnych z atrakcyjnymi projektami. Aby to osiągnąć, musimy wziąć na siebie więcej ryzyka, aby zachęcić promotorów projektów do podejmowania inwestycji. Nowy Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych skorzysta z wiedzy fachowej i doświadczenia EBI w doborze projektów i zarządzaniu nimi. Utworzeniu funduszu towarzyszyć będą również inne inicjatywy, takie jak zniesienie obciążeń administracyjnych i uruchomienie centrum doradztwa inwestycyjnego, aby pobudzić prace na opracowywaniem i przygotowaniu projektów w całej Europie” [Szeł PE: *Plan inwestycyjny...* 2015].

Wsparcia pomysłowi udzielił też Martin Schulz. Na posiedzeniu PE w listopadzie 2014 r. J.C. Juncker obrazowo stwierdził, że jego plan to „konewka” (*watering can*), którą trzeba stosować, aby właściwie pielęgnować europejską gospodarkę i z powrotem zachęcić ją do wzrostu. To najlepsze – jak podkreślił – antidotum na populistów i demagogów w Europie [Charlemagne, *Europe's great alchemist...*

2014]. Przewodniczący Parlamentu Europejskiego argumentował, że to, co zostało zaprezentowane przez KE, nie jest rozwiązaniem wszystkich problemów europejskich, ale jest wielką szansą, aby właściwie zmienić kierunek polityki europejskiej. W jego opinii plan może być preludium nowej fazy rozwoju Unii, tj. nowej polityki finansowej, gospodarczej, polityki rynku pracy i polityki inwestycji [*Szef PE: Plan inwestycyjny...* 2015]. Plan zyskał też wstępne poparcie polityczne wielu państw członkowskich UE, z Niemcami, Francją, Hiszpanią i Polską na czele, oraz wsparcie wybranych środowisk biznesowych, społecznych i naukowych (zob. [https://storify.com/EU_Commission/investeu]). Przykładowo były premier Włoch i komisarz UE, a aktualnie członek Berggruen Institute on Governance, profesor Mario Monti podkreślał, że ważniejsze od konkretnych rozwiązań z Planu Junckera jest wysłanie sygnału, że Europa potrzebuje więcej inwestycji do rozkręcenia wzrostu. W jego opinii „od początku kryzysu Unia zajmowała się tylko dyscypliną budżetową, zbijaniem deficytu i długu. Kraje Unii, w tym Francja i Włochy, zrobiły dużo w tej sprawie, mocno cięły wydatki. Ale taka polityka stanowiła wypaczenie, bo dyscyplina bez dbania o wzrost ma krótkie nogi. Teraz Juncker obiecuje, że pieniądze, które kraje Unii przeznaczają na składki do „funduszu Junckera”, nie będą traktowane jako obciążenie przy ocenach ich budżetów przez Komisję Europejską” [Bielecki 2015; Zalewski 2015]. Monti apelował przy tym, aby podobną ulgę zastosować także w przypadku wydatków na inwestycje publiczne na poziomie pojedynczych państw Unii, co pozwoliłoby im na pomaganie wzrostowi gospodarczemu bez narażania się na kary za łamanie wskaźników budżetowych.

Wysoko inicjatywę przewodniczącego Komisji Europejskiej oceniają też analitycy agencji ratingowej Standard & Poor's (S&P). Przewidują oni, że każde euro zainwestowane w sektorze publicznym słabiej rozwiniętego państwa w trakcie trzech lat powiększy jego PKB o dodatkowe 1,4 euro, czyli 140%. Gospodarki rozwiniętych państw Unii aż tak znacznego pobudzenia gospodarczego już nie jednak nie odczują. W opinii S&P środki zainwestowane w sektorze publicznym w Niemczech przyniosą 20-procentowe zyski, a we Francji i Włoszech odpowiednio 30- i 40-procentową poprawę. Ewenementem ma być Wielka Brytania, gdzie przelicznik inwestycji do wzrostu PKB wynieść ma 150%. Z kolei według Międzynarodowej Organizacji Pracy europejski plan inwestycyjny przynieść może aż 2 mln nowych miejsc pracy [Bremner 2014]. Sceptycy kontestują zakładaną wysoką efektywność planu, europejską inicjatywę inwestycyjną postrzegając jako mało realistyczną, „wirtualną”, logiczną wyłącznie „na papierze”. Najczęściej też nazywają ją „kreatywną księgowością” i „inżynierią finansową”, która przelewa środki finansowe z jednej pozycji budżetowej (*EU general budget*) do drugiej, nie generując nowych³.

³ W styczniu 2015 r. Komisja Europejska przyjęła wniosek prawodawczy w sprawie EFSI. We wniosku ustanowiony został fundusz gwarancyjny UE, który stanowić ma bufor płynności dla budżetu unijnego chroniący przed ewentualnymi stratami poniesionymi w ramach EFSI przy wspieraniu wybranych projektów. Do roku 2020 fundusz gwarancyjny osiągnie stopniowo wartość 8 mld euro za pośrednictwem płatności z budżetu UE. W związku z tym konieczna jest poprawka w budżecie UE na rok

Część analityków rynkowych wątpi w zaangażowanie państw członkowskich i sektora prywatnego w realizację planu. Przykładowo Paul De Grauwe z London School of Economics pytał retorycznie: „dlaczego podmioty prywatne miałyby wyłożyć kolejne 294 mld euro, w sytuacji gdy sektor publiczny zamierza przeznaczyć na inwestycje zaledwie 21 mld euro?”. Krytycy generalnie podkreślają, że wszystkie wydatki UE zapowiedziane w projekcie byłego premiera Luksemburga pochodzą z „zonglowania” środkami finansowymi w już przyjętym długookresowym budżecie unijnym oraz z EBI. „Obawiam się, że plan może zakończyć się jednym wielkim rozczarowaniem. Sytuacja polityczna i gospodarcza wymaga swoistego wstrząsu” – zauważył z kolei francuski minister gospodarki Emmanuel Macron, podkreślając konieczność wygenerowania znacznie większych sum na pobudzenie rozwoju [Realizacja planu inwestycyjnego o wartości 315 mld euro zgodnie z planem... 2015]. Z kolei Philippe Lamberts, współprzewodniczący frakcji zielonych w Parlamencie Europejskim, Plan Junckera określił mianem „myślenia życzeniowego” (*wishful thinking*), prognozowany efekt dźwigni na poziomie 1:15 uznając za mało realistyczny. Podobną opinię wyraziła Koalicja Organizacji Pozarządowych Counter Balance, powołując się na analizy Societe Generale i Moody’s, według których wcześniejsze doświadczenia europejskie, typu Project Bonds Initiative z 2012 r., wskazują realny wskaźnik dźwigni (*leverage ratio*) na pułapie maksymalnie 1:7, czyli ponad dwukrotnie niższym od zakładanego przez KE [*EIB role in Juncker investment package... 2014*]. Opiniotwórczy „The Economist” w artykule redakcyjnym z pewnym sarkazmem porównuje J.C. Junckera do alchemika, któremu się wydaje że wynalazł „kamień filozoficzny” i nowy „New Deal” dla Europy, nie wierząc, aby przykładowo Francja i Włochy, nie mogąc wydać więcej, aby stymulować własne gospodarki, nagle zachciały „wybulić pieniądze dla Europy”. Dodatkowo Niemcy niemal tradycyjnie kontestują pomysły stymulowania rozwoju drogą zwiększania wydatków publicznych. W planie nie ma żadnych nowych pieniędzy, a stworzenie 1-1,3 mln nowych miejsc pracy byłoby mile widziane, ale w Europie bezrobocie dotyczy 25 mln osób i potrzebne są działania na znacznie szerszą skalę [*Charlemagne, Europe’s great alchemist... 2014*].

Odrębną kwestię stanowi stosunek Polski do propozycji Komisji Europejskiej⁴. Jak podkreślił polski minister finansów Mateusz Szczurek, wyłączenie ewentual-

---

2015, która pozwoli na stworzenie nowych niezbędnych pozycji w budżecie oraz na przeniesienie kwoty 1,36 mld euro w środkach na zobowiązania oraz 10 milionów euro w środkach na płatności do nowo utworzonych pozycji. Komisja zapewnia, że nie będzie to miało wpływu na budżet UE w 2015 r. Płatności w wysokości 10 mln euro pozwolą na pokrycie kosztów administracyjnych europejskiego centrum doradztwa inwestycyjnego (szerzej: [Realizacja planu inwestycyjnego o wartości 315 mld euro zgodnie z planem... 2015]).

⁴ Zgodnie z Planem Junckera środki na inwestycje miałyby pochodzić zarówno z EBI, jak i budżetu unijnego, ale głównie od inwestorów prywatnych. Z kolei Polska proponowała, aby na fundusz inwestycyjny składały się zastrzyki kapitału wpłaconego oraz gwarancje ze strony wszystkich państw

nych wpłat do EFSI z unijnych statystyk deficytu finansów publicznych, pomimo zwiększenia długu publicznego, jest jednym z trzech warunków, pod którymi Polska mogłaby przystąpić do funduszu. Kolejnym warunkiem jest to, by Polska nie przystępowała do funduszu sama, tylko w licznym gronie państw członkowskich. Trzecim, odpowiednia struktura zarządcza funduszu, zwiększająca znaczenie państw wpłacających w zarządzie lub radzie nadzorczej EFSI. Mimo że J. Katainen, podkreślił, iż selekcja projektów, które otrzymają finansowanie z EFSI, będzie wolna od nacisków politycznych, a decyzje w sprawie ich finansowania będą podejmować niezależni eksperci, opierając się na obiektywnych kryteriach, z polskiej perspektywy nadal pozostaje dylemat, czy środki publiczne wpłacone przez dany kraj przyniosą finansowanie projektów na jego obszarze? Decyzje inwestycyjne, co wielokrotnie powtarzali przedstawiciele KE, nie będą bowiem podejmowane według żadnych kwot geograficznych czy sektorów. Głównie mają być skierowane na inwestycje strategiczne dla całej UE i przedsiębiorstwa zatrudniające poniżej 3 tys. pracowników. Można by więc postawić pytanie, jak w takiej sytuacji przekonać polskiego podatnika do finansowania projektów inwestycyjnych realizowanych np. na Słowenii czy Portugalii? Polska, pomimo braku ustalonych kwot geograficznych podziału środków, ma jednak podstawy, aby optymistycznie spoglądać na możliwości pozyskania funduszy z EFSI. Jest bowiem szóstym największym beneficjentem pożyczek z Europejskiego Banku Inwestycyjnego, a to właśnie na jego strukturach ma opierać się EFSI. Polska gospodarka, zależna w dużej mierze od kondycji gospodarek państw strefy euro, także pośrednio zyskałaby na polepszającej się sytuacji rozwojowej w Europie Zachodniej [*Szczurek przedstawia warunki...* 2015; Słojewska 2014; Słojewska 2015; *Minister Szczurek: w UE rośnie przekonanie...* 2014; *Polska stawia warunki...* 2014].

Polska ostatecznie do Planu Junckera zgłosiła 250 projektów na kwotę ponad 17 mld euro. Miałyby one dotyczyć pobudzenia inwestycji w transporcie kolejowym, drogowym i żegludze śródlądowej, rozwoju inteligentnych metropolii (*smart cities*), bardziej wydajnej i czystej technologii pozyskiwania energii z kopalni węglowych, zbierania danych, systemów przesyłania i zarządzania informatycznego, rozwoju centrów B+R i produkcji nowych materiałów z grafenem na czele, popularyzowania programów socjalnych i programów na rzecz zatrudnienia oraz rewitalizacji obszarów przemysłowych [Special Task Force (Member States, Commission, Eib) on Investment in The EU, Annex 2, 2015].

---

członkowskich UE. Dzięki nim fundusz byłby zdolny do zaciągnięcia pożyczek na rynku finansowym, które następnie byłyby bezpośrednio inwestowane w wybrane projekty infrastrukturalne ze szczególnym uwzględnieniem energii, transportu, technologii informacyjno-komunikacyjnych i obronności. Minister finansów M. Szczurek jeszcze we wrześniu 2014 r. ogłosił swą autorską koncepcję, która przewidywała powołanie Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji, docelowo dysponującego środkami o wartości 5,5 proc. PKB UE, czyli ok. 700 mld euro (szacunkowe potrzeby inwestycyjne).

4. Zakończenie

Europejska inicjatywa pobudzenia inwestycji strategicznych w Europie, popularnie nazywana Planem Junckera, jest bez wątpienia ciekawą i bardzo oczekiwaną przez instytucje i rynki światowe koncepcją pobudzenia wzrostu gospodarczego. W opinii zwolenników jest to pierwsza od lat kompleksowa koncepcja pobudzenia inwestycji i zatrudnienia w Europie, stwarzająca szanse na dodatkowy wzrost PKB i realizację wizji konkurencyjnej, nowoczesnej, przemysłowej gospodarki europejskiej, w zgodzie z lansowaną od pewnego czasu przez Komisję i Parlament Europejski ideą re-industrializacji. Jakoby „przy okazji” nastąpić ma zniesienie rozmaitych obciążeń administracyjnych i uruchomienie centrum doradztwa inwestycyjnego, szczególnie dotyczące innowacyjnych branż produkcyjnych. Krytycy z kolei podkreślają, że nowemu fundusowi ewidentnie brakuje środków finansowych, a prognozowany „efekt dźwigni” jest czysto iluzoryczny. Ideę postrzegają jako mało realistyczną, życzeniową i logiczną wyłącznie „na papierze”. Nazywają ją też „kreatywną księgowością” i „inżynierią finansową KE”, która chce przelewać środki finansowe z jednej pozycji budżetowej Unii do drugiej (EU *general budget*), nie generując jakichkolwiek nowych. Część z nich wątpi też w przewidywane zaangażowanie państw członkowskich i sektora prywatnego w realizację planu⁵.

Z perspektywy drugiej połowy 2015 r. wyjątkowo trudno prognozować skuteczność realizacji nowej inicjatywy Komisji Europejskiej. Plan ewidentnie wymaga doprecyzowania pod kątem odpowiedzi na pytania i wątpliwości stawiane przez państwa członkowskie UE, także pochodzące z Polski. Faktem jest, że nie ma aktualnie żadnej gwarancji, że przewidywany poziom zwielokrotnienia wydatków inwestycyjnych w Unii szacowany jako efekt mnożnikowy 1:15 okaże się realny. Strategiczne inwestycje rozwojowe wybrane do realizacji przez grupę ekspertów z Task Force mogą, ale też wcale nie muszą spotkać się z zainteresowaniem kapitału prywatnego i państw członkowskich Unii. Plan można więc nazwać „krokiem idącym w dobrym kierunku”, bez jakiegokolwiek gwarancji, jak duży dystans rozwojowy, i czy w ogóle, uda się dzięki niemu Unii Europejskiej pokonać.

Literatura

- An Investment Plan for Europe*, 2015, http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/docs/invest_in_europe_en.pdf (28.03.2015).
- Bielecki T., 2015, *Był kij, czas na marchewkę*, Bruksela http://wyborcza.pl/1,75477,17149229,Byl_kij_czas_na_marchewke.html (29.03.2015).
- Bremner Ch., 2014, *Wirtualne 315 mld euro. Unia Europejska nie wierzy w plan ratunkowy Junckera*, <http://www.polskatimes.pl/artykul/3673380,wirtualne-315-mld-euro-unia-europejska-nie-wierzy-w-plan-ratunkowy-junckera,id,t.html> (29.03.2015).

⁵ Zob. przyp. 3.

- Charlemagne, Europe's great alchemist. Jean-Claude Juncker's kick-start for the economy rests on some magical thinking*, Nov 29th 2014 – From the print edition, <http://www.economist.com/news/europe/21635053-jean-claude-junckers-kick-start-economy-rests-some-magical-thinking-europes-great> (29.03.2015).
- EIB role in Juncker investment package draws more questions than answers for now*, December 2, 2014, <http://bankwatch.org/bwmail/61/eib-role-juncker-investment-package-draws-more-questions-answers-now> (29.03.2015).
- EU rozpoczyna ofensywę inwestycyjną, aby pobudzić wzrost i tworzenie miejsc pracy*, Strasburg, 26 listopad 2014, Komisja Europejska, komunikat prasowy, europa.eu/rapid/press-release_IP-14-2128_pl.pdf.
https://storify.com/EU_Commission/investeu (29.03.2015).
<http://www.evca.eu> (29.03.2015).
<http://www.private-equity.com.pl> (29.03.2015).
- Juncker J.-C., 2014, *Nowy początek dla Europy: Mój program na rzecz zatrudnienia, wzrostu, sprawiedliwości oraz zmian demokratycznych. Wytyczne polityczne na następną kadencję Komisji Europejskiej*, Strasburg, 15 lipca 2014 r.
- Juncker chce nowego funduszu, by pobudzić inwestycje*, http://wyborcza.pl/1,91446,17027907,2014,Juncker_chce_nowego_funduszu_by_pobudzic_inwestycje (25.11.2014).
- Juncker przedstawił europosłom program pobudzenia inwestycji w UE*, 2014, <http://www.rp.pl/artykul/1160280.html> (26.11.2014).
- Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, *Najpierw myśl na małą skalę*, Program „Small Business Act” dla Europy, Komisja Wspólnot Europejskich (SEK(2008) 2101), (SEK(2008) 2102) Bruksela, dnia 25.6.2008 KOM(2008) 394, wersja ostateczna.
- Komisja Europejska, 2014, *Horizon 2020 w skrócie, Program ramowy UE w zakresie badań naukowych i innowacji 2014*, Dyrekcja Generalna ds. Badań Naukowych i Innowacji, Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej.
- Komisja Europejska, 2015, *Instrument „Łącząc Europę”: Komisja przyjmuje plan przewidujący 50 mld euro na rozbudowę sieci europejskich*, 2015, komunikat prasowy, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-1200 (28.03.2015).
- Macierewicz P., *W poniedziałek EBC rozpocznie druk euro*, 2015, http://wyborcza.biz/bizness/1,100896,17526243,W_poniedzialek_EBC_rozpocznie_druk_euro.html#ixzz3UMzohFz4 (29.03.2015).
- Mann C.L., 2014, OECD chief economist, *Putting the euro area on a road to recovery*, OECD Economic Outlook Paris, 25th November 2014, <http://www.oecd.org/eco/outlook/economicoutlook.htm> (29.03.2015).
- Minister Szczurek: w UE rośnie przekonanie o konieczności inwestycji*, 2014, http://wyborcza.biz/.../1,100969,16799624,Minister_Szczurek_w_UE_rosnie (14.10.2014).
- OECD: stagnacja w strefie euro zagraża całemu światu*, 2014, <http://www.forbes.pl/oecd-stagnacja-w-strefie-euro-zagraza-calemu-swiatu> (29.03.2015).
- Ofensywa inwestycyjna dla Europy: unijna grupa zadaniowa wskazała 2 tys. potencjalnych projektów o wartości 1,3 bln euro*, 09 grudzień 2014 Komisja Europejska – komunikat prasowy.
- Plan inwestycyjny dla Europy*, 2014, Komunikat Komisji Do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów oraz Europejskiego Banku Inwestycyjnego, COM(2014) 903 final.
- Polska stawia warunki odnośnie planu Junckera*, 2014, PAP, <http://www.ekonomia.rp.pl/artykul/1166671.html> (22.12.2014).
- Realizacja planu inwestycyjnego o wartości 315 mld euro zgodnie z planem: *Komisja przedstawia wniosek w sprawie Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych*, Komisja Europej-

- ska - Komunikat prasowy, Strasburg, 13 styczeń 2015, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-3222_pl.htm (29.03.2015).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1287/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME) (2014–2020) i uchylające decyzję nr 1639/2006/WE (Tekst mający znaczenie dla EOG) , 20.12.2013 Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 347/33.
- Słojewska A., 2015, *BGK wejdzie w plan Junckera?*, <http://www.ekonomia.rp.pl/artykul/1181528.html>. (23.02.2015).
- Słojewska A., 2014, *Polska chce finansować plan Junckera*, <http://www.rp.pl/artykul/1163612.html?print=tak&p=0> (10.12.2014).
- Society at a Glance 2014 OECD SOCIAL INDICATORS, OECD (2014), 2015, Society at a Glance 2014: OECD Social Indicators, OECD Publishing. http://dx.doi.org/10.1787/soc_glance-2014-en (29.03.2015).
- Special Task Forces (Member States, Commission, EIB) on Investment in the EU, Final Task Force Report, http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/docs/special-task-force-report-on-investment-in-the-eu_en.pdf (29.03.2015).
- Special Task Forces (Member States, Commission, EIB) on investment in the EU, Final Task Force Report, Annex 2 - Project lists from Member States and the Commission, Part 2, Poland: Illustrative Projects, http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/docs/special-task-force-report-on-investment-in-the-eu_en.pdf (29.03.2015).
- Strefie euro grozi długotrwała stagnacja gospodarcza*, <http://wyborcza.biz/biznes> (25.11.2014).
- Szczurek przedstawia warunki polskiej wpłaty do funduszu Junckera*, PAP, <http://biznes.pap.pl/pl/news/pap/info/1202984,szczurek-przedstawia-warunki-polskiej-wplaty-do-funduszu-junckera> (6.01.2015).
- Szef PE: Plan inwestycyjny szansą na odrodzenie gospodarcze Unii*, http://wyborcza.pl/1,91446,17030959,Szef_PE__plan_inwestycyjny_to_szansa_na_odrodzenie (26.1.2014).
- The Investment Plan, Questions and Answers, EC, EIB http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/docs/investment-plan-qa_en.pdf (28.03.2015).
- World Economic Outlook, Legacies, Clouds, Uncertainties*, IMF, October 2014 <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2014/02/> (28.03.2015).
- Zalewski G., *Plan Junckera wesprze biedniejsze kraje w Europie*, <http://www.ekonomia.rp.pl/artykul/1181949.html> (25.02.2015).
- Żbik A., *Inicjatywy JASPERS, JEREMIE i JESSICA*, 23-09-12, <http://www.uniaeuropejska.org/inicjatywy-jaspers-jeremie-i-jessica> (29.03.2015).